

folk/ed. Derg, 2020; 26(1): 203-210

DOI: 10.22559/folklor.1148

Sherman Alexie'nin *Maskeli Süvari* ve *Tonto Cennette Yumruklaşır* ve Orhan Pamuk'un *Kırmızı Saçlı Kadın* Eserlerinde Baba- Oğul İlişkisi

The Father- Son Relation in *The Lone Ranger and Tonto Fistfight in Heaven* By Sherman Alexie and in the *Red Headed Woman* by Orhan Pamuk

B. Cercis Tanrıtanır*

Öz

Toplumun en temel yapı taşlarından biri olan aile yüzyıllarca tüm toplumlarda en öncelikli kavramlardan biri olmuştur. Her birey hayata ilk adımını ailede atarak sosyalleşme adına ilk deneyimini yaşamaktadır. Dolayısıyla yeni doğan çocuk anne baba yada kardeşleriyle hayata başlar. Ailedeki ilişkiler çocuğun tüm hayatında etkin rol oynamaktadır. Bu bağlamda, aile içi ilişkiler çocuğun karakterini şekillendirme potansiyeline sahiptir. Babalar ve anneler hem erkek çocuklar hem de kız çocukları için hayatları boyunca unutamayacakları tecrübeler edinecekleri kaynaklardır. Bu makalenin amacı Çağdaş Amerikan Kızılderili yazarı Sherman Alexie'nin *Maskeli Süvari* ve *Tonto Cennette Yumruklaşır* adlı kısa hikâye koleksiyonunda ve Çağdaş Türk yazarı Orhan Pamuk'un *Kırmızı Saçlı Kadın* romanında baba-oğul ilişkisini incelemek ve bu ilişkinin erkek çocuğun gelişimini nasıl

Geliş tarihi (Received): 4 Mart 2019 - Kabul tarihi (Accepted): 03 Ocak 2020

* Doç.Dr., Van 100. Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı. bctanritanir@gmail.com. ORCID ID: 0000-0002-3276-7922.

etkilediğini ortaya koymaktır. Bir erkek çocuğun hayatında ehemmiyetli bir yere sahip olan ‘baba’ aynı zamanda erkek çocuk için birinci dereceden bir rol modelidir ve yeterliliğin sembolüdür. Her iki yazarımız da babası tarafından terk edilen bir oğlun dilinden hikâyeyi okuyucuya aktarır. Bu bağlamda her iki eserde de baba yoksunluğu ile yetişen erkek çocuğun sağlıklı ilişkiler kuramadığı görülür. Her ne kadar Alexie ve Pamuk aynı temaya değinseler de Pamuk romanında Oedipus ve Rüstem ile Sührab efsanelerine yer vererek hem hikâyenin hem de baba-oğul ilişkisinin akışını değiştirir.

Anahtar sözcükler: *baba, oğul, ilişki, Sherman Alexie, Orhan Pamuk*

Abstract

Family- one of the milestones of society- has been one of the concepts that has been prioritized the most in all communities. Every individual experiences socialization by taking the first step within a family. Thus, a newly-born child begins his life with his mother, father or siblings. The relations in a family play a crucial role during the entire life of a child. In this context, the relations have the potential to shape an individual’s character. The purpose of this article is to examine the father-son relationship and exhibit how this relationship strikes the development of the son in *The Lone Ranger* and *Tonto Fistfight in Heaven* by native American author Sherman Alexie and in *The Red-Haired Woman* by contemporary Turkish author Orhan Pamuk. A father has a substantial place in his son’s life and at the same time, he is a first-rank role model and a symbol of competence. Both authors narrate the story via a son abandoned by his father. In this regard, in both of works, it is seen that a son who grew up without his father cannot establish healthy relationships. Although, Alexie and Pamuk touch upon the same theme, Pamuk shifts both the flow of the story and the relationship between father and son by including the myths of Oedipus, Rüstem and Sührab.

Keywords: *father, son, relationship, Sherman Alexie, Orhan Pamuk*

Giriş

Edebiyatta işlenen temalara baktığımızda baba ve oğul teması karşımıza çıkacak en sık temalardan bir tanesidir. Geçmişten günümüze uzanan süreç içerisinde işlenen bu tema hem Türk Edebiyatı hem de Amerikan Edebiyatı için de geçerlidir. Özellikle de çağdaş edebiyatın içerisinde şekillenen bu tema çatışmalı, tedirgin, agresif ve melankolik karakterleri sergilemektedir. Bu gibi özelliklere sahip karakterlere Orhan Pamuk’un *Kırmızı Saçlı Kadın* romanında ve Sherman Alexie’nin *Maskeli Süvari ve Tonto Cennette Yumruklaşır* adlı kısa hikâye koleksiyonunda rastlamak mümkündür.

Alexie’nin birçok eserinde olduğu gibi bu koleksiyonundaki öyküler de Alexie’nin doğup yaşadığı ABD’nin Vaşington eyaletinde bulunan Spokane Kızılderili rezervasyonunda geçmektedir. Çağdaş Amerikan Kızılderili yazar olan Alexie, rezervasyonda yaşayan Kızılderililerin karşı karşıya kaldığı çoğu zorlukları eserinde yansıtır. Alexie rezervasyondaki al-

kolizm, yoksulluk ve umutsuzluk gibi ciddi problemleri gözü kara bir şekilde tasvir ederken; basketbolu, hikâye geleneğini ve hayatta kalma ile umudun varisi olan sevgiyi ise eserinde yüceltir. Alexi hikâyelerinin çoğunda ailelerini bir arada tutan Kızılderili kadınların direncini ve Kızılderili baba ve oğulları arasındaki karmaşık ilişkiyi oldukça güçlü ve etkili bir biçimde resmeder. Alexie, küçük yaşta babası tarafından terk edilen Victor karakteriyle Kızılderili baba-oğul ilişkisini bütün detaylarıyla ele almaktadır.

Nobel ödülü alarak tarihe geçen ilk Türk yazarı olan Orhan Pamuk onuncu romanı olan *Kırmızı Saçlı Kadın* romanında Alexie'nin eserinde olduğu gibi baba-oğul ilişkisini babası tarafından terk edilen Cem karakteri ile dile getirir. Cem'i daha sonra çorak arazide su bulmak için eski yöntemleri kullanan kuyucu Mahmut ustanın çırağı olarak karşımıza çıkartan Pamuk, baba-oğul ilişkisini usta-çırak ilişkisi ile şekillendirerek okuyucuya sunar. Romanında kıran kırana mücadeleyi tasvir eden Pamuk, baba-oğul ilişkisi ile otoriterlik ve bireysellik gibi temaları yüzyıllar önce yazılmış olan Odişus ve Firdevsi'nin Rüstem ile Sührab efsaneleriyle zenginleştirerek günümüz konularıyla bir araya getirip çok çarpıcı bir hikâyeye ile karşımıza çıkar.

Bu makalenin nihai amacı heriki eserin konusu olan baba-oğul ilişkisini karşılaştırarak, bir oğulun gözünden babanın nasıl olduğunu ve nasıl olması gerektiğini, babaların oğullarının hayatlarında önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktır. Huffington Post gazetesine yazmış olduğu makalesinde bir erkek çocuğunun her ne kadar örnek alacağı başka rol modeller olsa da hayatındaki en önemli bağlantının babası olduğunu belirten Rolan Warren(2016) bir babanın erkek çocuğuna adam olmanın ne demek olduğunu öğreten birinci rol model olduğunu ileri sürer. Cem'in babasının yokluğunda ustasını model alması ve Victor'un babasının izinden gitmesi de buna en güzel örnektir.

Baba - oğul ilişkisi

Baba-oğul ilişkisini dokusu ve niteliğine dair değişik görüşler vardır. Bu ilişkinin olmazsa olmazı içten şefkat ve sevgiye dayandırılır. Bir baba ve çocuk ilişkisi eşsiz bir muhabbet ve sevgi bağıdır (Mackey, 2001: 51-66). Öte yandan samimiyet ve duyarlılık da diğer etkenlerdendir. Bir babanın çocuğu ile ilişkisinin nasıl olması gerektiğini sordumuzda şüphesiz samimi, yakın, içten, duyarlı, destekleyici, seven, cesaret veren, teselli eden, ilgilenen gibi tanımlarla ifade edileceğini biliriz (Güngörmüş, 1995: 26). Bu bağlamda baba ve oğul arasındaki ilişki bir insanın hayatında belki de en önemli ilişki olarak ifade edilebilir. Çünkü bu ilişki bir erkeğin yaşamı boyunca sahip olduğu tüm diğer ilişkileri de etkileyen ilişkidir. Babası ile birlikte yaşayan, babasının sevgi ve ilgisini gören ve hisseden, babası tarafından desteklenen ve teşvik edilen çocukların arkadaşlarıyla ilişkilerinin daha iyi olduğu, liderlik özelliklerine sahip ve daha uyumlu çocuklar oldukları ileri sürülmektedir (Eliot, 1994: 61). Babasız büyüyen bir erkek çocuk bir yanı hep eksik, yarım ve yaralı olarak büyür. Alexie'nin eserindeki Viktor işte tam da bu şekilde büyüyen olgunlaşan bir karakterdir. Viktor, öncelikle babasının onu ve annesini terk etmesine sebep olan hadiselerden bahseder. Ev içindeki şiddete ve bazı diğer şeylere tanık olarak büyüyen Viktor, küçükken babasının bir barış gösterisinde milli bir muhafızı dövdüğü için iki yıl hapse gittiğini ve babası döndüğünde annesiyle

sürekli kavga ettiklerini anlatır. Viktor babası ile konuşmasının onun için ne kadar zor olduğunu bir nevi babası ile arasındaki iletişim kopukluğunu dile getirir. Babasının sürekli içip geçmişi yâd etmesi, eve gelirken de müzik dinlemesi, her ne kadar müzik Viktor'un babasının oğlu ile sohbet ettiği nadir yollardan biri olsa da, oğlu ile arasında uçurum açmıştır. Viktor babasının geçmişi olduğu gibi değil de olmasını istediği gibi yad ettiğini ve kendisine de sahte hayaller ile sahte anıları bıraktığının farkına varmıştır. Daha sonra Viktor'un babasının evi tamamen terk etmesi Viktor'un hayatında derin yaralar oluşturmuştur. Babası ayrıldıktan sonra sürekli müzik özellikle de caz müziğini dinlemiştir. Viktor babasına kızgın olsa da onu özlediğini ve müziği de onu en çok hasret çekerken dinlediğini dile getirir.

“Sonra akşam olduğunda, ben en çok babamı özlerdim, yatağıma uzanıp ağlardım, elimde babamın millî muhafızı dövmüş olduğu fotoğrafla babamın dışarıda motorsikletini park ettiğini hayal ederdim. Bunun tamamam bir rüyadan ibaret olduğunu biliyordum fakat bir an bile olsun gerçek olmasını istedim” (Alexie, 1994: 35).

Viktor'un babası ile ne güvenilir ne de sevgi dolu bir ilişkisi vardır. Ayrıca kitapta da Viktor'un babasının Victor'a karşı iyimser, ilgili, kibar olduğuna dair herhangi bir ifade yer almamaktadır. Viktor'un babası ailesini terk eden tipik bir sarhoş olarak tasvir edilir. Bütün bunlara rağmen Viktor babasına karşı sevgi besliyor, çocukluktan kalma anılarla yaşıyor ve anılara dair babasından neler öğrendiğini belirtiyor. “Ola ki hatırladığım şeyleri sevmiyorsan, o zaman tüm yapman gereken o anıları değiştirmektir. Kötü şeyleri hatırlamak yerine ondan hemen önce gerçekleşen hadiseleri hatırla” (Alexie, 1994: 34).

Yıllar sonra, Viktor işini kaybettiğinde babasının Arizona'nın başkenti olan Phoneix'te kalp krizi geçirerek öldüğünü öğrenir. Viktor onu terk edip giden birisi için üzümlü üzülmeyeceğine dair karmaşık duygular içine girer. İşinin kaybetmenin verdiği fiziki ve ruhi sıkıntıların yanında bir de babasını kaybetmiş olması Viktor'u maddi ve manevi yönden umutsuzluk, çaresizlik, kırgınlık ve kızgınlık gibi duygulara sürükler. Viktor babasını ikinci kez kaybetmişti ve bu defa hiç dönmeyeceğini bilmenin verdiği acıyı ve öfkeyi içinde yaşadığını tahmin edebiliriz. Alexie hikâyesinde Viktor'un gerçekten ne hissettiğini ifade etmiyor sadece biyolojik bir acıdan bahsediyor. “Viktor babasını birkaç sene görmemişti sadece bir ya da iki kez telefonda görüşmüştü, yine de kırık bir kemiğin verdiği ani ve gerçek bir acı gibi bir biyolojik acı vardı” (Alexie, 1994: 59). Viktor babasından arda kalan ne varsa gidip almaya karar verir ama parası olmadığından gitme imkânı yoktur. Bu yüzden Kabile Konseyini durumdan haberdar eder ancak konseyin ödünç vermek için talep ettiği para yeterli gelmez. Parayı aldığı esnada her zaman yaptığı gibi kendi kendine konuşan Thomas, Viktor'un dikkatini çeker. Thomas rezervasyonda kimse tarafından sevilmeyen ve kabul edilmeyen ve hikâyeleri kimse tarafından dinlenilmeyen tipik bir gelenekçi hikâye anlatıcısıdır. Viktorkendisi ile yaşatılan Thomas'ın babası ile ilgili anlatmış olduğu hikâyeyi hatırlar. Daha yedi yaşındayken ve babası evi terk etmeden önce, Thomas gözlerini kapatıp Viktor'a bu hikâyeyi anlatmıştı: “Babanın kalbi çok güçsüz. O kendi ailesinden korkuyor. Senden korkuyor. Akşam geç saatlerde karanlıkta oturuyor. Beyaz gürtlü dışında hiçbir şey kalmayana dek televizyon izliyor. Bazen bir motosiklet alıp kaçıp gitme isteğine kapılıyor gibi. Kaçıp saklanmak istiyor. Bulunmak istemiyor” (Alexie, 1994: 61).

Viktor babasının gideceğini daha önce bilen Thomas'ın babasının ölümünden de haberdar olup olmadığını merak eder ve yanına gider. Gitmesiyle Thomas'ın cevap vermesi bir olur. Thomas kaybı için üzgün olduğunu söyler. Viktor bunu nasıl öğrendiğini merak edip sorduğunda rüzgardan, kuşlardan duyduğunu ayrıca Viktor'un annesinin orda ağladığını dile getirir. Thomas ona eşlik etmek şartıyla para konusunda yardımcı olabileceğini ifade eder. Başta reddeden Viktor, Thomas'ın onunla sadece yolculuk yapmak istediğini, arkadaşlık kurmak gibi bir niyetinin olmadığını söyledikten sonra kabul eder. Alexie, Viktor'un arkadaşlık ilişkilerinde ne kadar zayıf olduğunu ortaya koyuyor. Bu durum babasından ayrı büyümenin yaratmış olduğu olumsuz etkilerden biri de olabilir. Hetherington ve arkadaşlarına göre tek ebeveyn tarafından yetiştirilen çocuklar davranışlar sorunlar yaşayıp samimi ilişkiler kurmakta zorlanırlar (167-84). Sonuç olarak Alexie'nin hikâyesinde Viktor'un sağlıklı ilişkiler kurmadığını, daha sonra bırakmış olsa da babası gibi bir alkol bağımlısı olduğunu görürüz. Buna karşılık Pamuk'un *Kırmızı Saçlı Kadın* romanındaki Cem karakterine baktığımızda Alexie'nin ele almış olduğu baba-oğul ilişkisinden pek farklı olmadığı söylenebilir. Ancak Pamuk'un hikâyesini usta çırak ilişkisi ve Oidipus ve Rüstemile Sührab efsaneleriyle güçlendirmesi baba-oğul ilişkisine farklı bir boyut kazandırmıştır.

Pamuk hikâyeyi kahraman bakış açısıyla Cem'in dilinden dökmektedir. Cem babasının 'Hayat' adlı küçük bir eczanesinin olduğunu ve babasının nöbetçi olduğu zamanlarda kendisine akşam yemeği götürdüğünü söyler. Babasının nöbetçi olduğu gecelerde vaktini bazen televizyon karşısında geçirerek bazen de onu ziyaret eden siyasi arkadaşlarıyla sohbet ederek öldürdüğünü ve bu durumdan rahatsız olup eve gittiğini dile getirir. Cemannesiyile babasının sürekli tartışıklarına tanık olduğu için annesine babasının siyasete meraklı arkadaşlarıyla olduğunu söylemediğini fakat onların sessiz kavgalarının tek nedeninin siyaset olmadığını da farkında olduğunu belirtir. Daha sonra Cem babasının evi terk ettiğini annesinden öğrenir. Babasının önce olduğu gibi eczaneden alınıp Siyasi Şube'ye götürüldüğünü zanneder lakin bu defa durumların farklı olduğunu annesinin tavır ve davranışlarından anlar. "Yedi sekiz yıl önce babam gene böyle yok olmuş ve yaklaşık iki yıl sonra eve dönmüştü. Ama annem o sefer babam poliste sorguda işkence görüyormuş gibi davranmamıştı. Babama öfkeliydi. Ondan söz ederken 'Ne yaptığını o bilir!' demişti" (Pamuk, 2016: 10).

Cem, babasının görüşlerine önem verdiği için babasının kendisinden gurur duymasını isteyen bir gençtir, küçüklüğünden beri yazar olmayı istediği için sürekli kitap okur. Fakat ondan gurur duyacak bir baba yoktu şimdi, ortadan kaybolmuştu. Çalışması gerektiğini düşünen Cem kitapçıdan kazandığı paranın dersane ücretini karşılamaya yetmeyeceğini anlayıp bir tanıdıklarının bahçesine bekçi olarak gider. Bekçilik yaptığı arazinin yakınlarında yapılan kuyu açma işlemleri Cem'in ilgisini çeker ve izler. Orada hayatına yön verecek Mahmut Usta ile karşılaşır. Annesine para kazanmak için Mahmut Usta ile Öngören'e bir inşaat için kuyu açmaya gitmesi gerektiğini söyleyen Cem annesini ikna etmek için ise kuyuya inmeyeceğine dair yemin eder. Babasının aksine ustasının kuyu kazarken Cem'in fikirlerini alması ve düşüncelerini paylaşması Cem'in hoşuna giderkenustasının kendisine sormadan karar verip otorite kurması Cem'in pek hoşuna gitmez. "Üzerimdeki gücünü, ilk öyle hissettim. Babamdan hiç görmediğim bu şefkat ve yakınlıktan hem hoşlanarak, hem de bir anda ona kızarak" (Pamuk, 2016: 19). Bir çocuğun hayatındaki otorite "neyin izin verilebilir, neyin verilemez"

olduğu ile açıklanabilir (Soysal, 2012). Buna bağlı olarak Mahmut Usta'nın yapmaya çalıştığı şeyin otoritenin Cem'in hayatına tutarlı bir şekilde yerleşmesini sağlamak olduğunu söylemek mümkün.

Kuyu çalışması esnasında Mahmut Usta'nın sinirlenip bağırması Cem üzerinde farklı duyguların belirlenmesine neden olur. Cem ustasına karşı hem sevgi hem de öfke beslediğini belirtir:

Mahmut Usta babamın hiç yapmadığı gibi benimle ilgileniyor, hikâyeler anlatıyor, dersler veriyor ve ikide bir iyi miyim, aç mıyım yoruldu mu diye soruyordu. Ustamın azarları bu yüzden mi beni çok öfkelen diriyordu? Babam beni azarlarsa ona hak verir, utanır, olayı unutturdum. Mahmut Usta azarlayınca nedense bu daha derine işliyor hem ona itaat edip dediğini yapıyordum hem de ona öfkeleniyordum (Pamuk, 2016: 27).

Cem ustasının her gece anlattığı gerek öğretici, gerek korkutucu, gerek dini gerek masalvari hikâyelerden hoşlanırdı. Kuyudan hala suyun çıkmadığı ve ustasının bu sebeple moralinin bozuk olduğu bir gecede ustası bu defa Cem'den bir hikaye anlatmasını ister. Bu teklifi beklemeyen Cem kendisini kanıtlamak istercesine ustasını rahatsız edecek olan, babasını bilmeden öldürüp annesiyle evlenen Yunan kralı, Oidipus'un trajedisini anlatır. Mahmut Usta hikayeden kader ibreti çıkarmasına rağmen hikayeyi sevmediğini dile getirir.

Ayrıca Cem Öngören kasabasına gelen gezici tiyatro topluluğunda çalışan kırmızı saçlı kadından etkilenir. Onun hayaliyle gün boyu çalışır ve onu görmek için kaçamaklar yapar. Ustasına bahsetmekten de korktuğunu söyler. "Kırmızı Saçlı Kadın'a ilgimi fark ederse Mahmut Usta'nın bana karışacağını ve onunla çatışabileceğimizi de korkuyla hissediyordum. Babamdan, şimdi Mahmut Usta'dan korktuğum gibi bir kere bile korkmamıştım. Bu korku yüreğime nasıl yerleşmişti bilmiyordum ama Kırmızı Saçlı Kadın'ın bu duyguyu arttırdığını da anlıyordum" (Pamuk, 54). Daha sonra tiyatro izleme fırsatını yakalayan Cem burada oynanan Rüstem ve oğlu Sührab sahnesini izler. Oidipus efsanesinin tersine Rüstem'in savaş esnasında oğlu olduğunu bilmediği bir genci öldürdüğünü ve başında ağıt yakarken hissettirmiş olduğu pişmanlık duygusunu dile getirir. "Pişmanlık duygusu bana da geçti... O ana kadar pımanlık, benim için yalnızca kelimelerle ifade edilebilen bir şeydi. Oysa şimdi yalnızca seyrederek sahnedeki pişmanlık acısına katılıyordum. Bu gördüğüm sanki yaşayıp unuttuğum bir hatıraydı" (Pamuk, 2016: 66).

Kuyu kazdıkları yerden vazgeçmeyip çalışmalara sebatla devam ettiklerini ifade eden Cem suyun çıkmamasından ötürü ustasının son günlerde gittikçe asabileştiğini söyler bu nedenle daha fazla dayanamayacağını ve gitmek istediğini belirtir ustasına fakat o sıralar aşık olduğu için bir yandan da kalmak ister. Artık Cem'in ve ustasının sabrını zorlayan bir günde Cem ilk defa kuyuya iner. Korkarak kuyudaki kumları kovaya doldurur ustasının kovayı çekmesini sağlar. Korkarak yukarı çıkıp bir daha aşağıya inmeyeceğini bildiren Cem ustasının yeniden aşağıya inmesine sebep olur. Yorgun ve güçsüz halde olan Cem hem yaşamış olduğu aşkın tesiri hem de güneşin yakıcı etkisi ile dikkatini toplayamaz, aşağıya indirmeye çalıştığı kovayı kuyuya düşürür ve kova ustasına çarpar. Cem ustasına seslenir yalnız acı bir çığlıktan başka bir şey duymaz ve bu onu daha çok endişelendirir. "Kuyudan ses gelmiyordu ve ağzına yaklaşır aşağıya bakamıyordu. Belki de çığlık değildi de, Mahmut Usta yalnızca küfür etmişti... Şimdi kuyunun ağzı gibi bütün dünya sessizdi. Bacaklarım titriyordu. Ne yapacağımı

bilmiyordum” (Pamuk, 2016: 82). Ustasını yaralamış veyahut öldürmüş olabileceği ihtimali ile ne yapacağını şaşırarak Cem kasabaya inip yardım getirmeye koşsa da kimseyi göremez. Korku ve pişmanlıkla tekrar kuyunun başına gelip hala ustasından ses çıkmaması üzerine ölmüş olduğunu düşünür ve o an sadece kaçmak ister. İlk İstanbul trenine atlar ve babasının onu terk ettiği gibi o da babası yerine koyduğu ustasını öylece kuyuda bırakıp terk eder. “Vağonda otururken ustama itaat etmenin verdiği gurur kırıklığı yoktu içimde, ama sınırsız bir suçluluk duyuyordum” (Pamuk, 2016: 85).

Yazar olma hayalinden vazgeçip bundan sonraki hayatına jeoloji mühendisi olarak devam eden Cem’in, yapmış ve yaşamış olduğu şeylerin verdiği pişmanlık ve suçluluk duygusu ile hayatını idame ettiğini görürüz. İlerde öğrenecekleri ile kendisinin de Oidipus ve Rüstem ile Sührab efsanelerindeki gibi bir trajedi içerisinde olduğuna tanık oluruz.

Sonuç

Baba figürünün erkek çocuğunu kimlik edinmesinde çok etkili olduğu bir gerçektir. Erkek çocuğunun eril kimliğini ya babasından ya da diğer yetişkin erkeklerden yola çıkarak edineceği gerçeği özellikle babayı çok sorumlu bir role oturtmuştur. Öte yandan babanın çocuğundan anneye göre dışarıda ve dolayısıyla daha uzakta olması nedeniyle kimlik oluşturmada sağlayacağı büyük katkıdan çocuğu yoksun bırakması birtakım sıkıntılara yol açmaktadır. Edineceğim kimlik de doğal olarak kişisel olmaktan ziyade yaşadığı koşullara uygun bir kimlik edinimi şeklinde ortaya çıkacaktır. Başka bir deyişle, bu ilişki gerçek anlamda bir baba-oğul ilişkisini ötesinde taşınmaktadır. Bu durumda Alexie’nin Viktor karakteriyle, Pamuk’un ise Cem karakteriyle aslında aynı görüşü savundukları söylenebilir. Her iki karakterin de babası tarafından terk edilip sağlıklı ilişkiler kuramaması bunun en belirgin kanıtıdır. Baba-oğul ilişkisi taraflara sorulduğunda neredeyse bütün *övenkelrde* ideale yakındır: İlgili, destekleyici, duyarlı, sevgisini gösteren baba. Babasına arkadaşı gibi davranan, ona güvenen, saygısını eksik etmeyen ve her koşulda desteklendiğini bildiği için özgüveni yüksek bir oğul figürünün de aynı şekilde bu özgüveni ve desteği bütün yaşamına yansıttığı ve önderlik nitelikleri barındırdığı gözlemlenmektedir. Hâlbuki romanlardaki her iki karakterin de bu durumdan yoksun olduğunu görürüz. Söz konusu karakterlerin ideal baba figüründen mahrum olmalarının yaşamlarında nasıl yıkıcı etkiler bıraktığına tanık oluruz. Bundan dolayı sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesi için sağlıklı bir aile ortamında yaşanması gerekliliği bir kez daha çok açık şekilde ortaya çıkmıştır. .

Baba rolünün erkek çocuğun gelişimi üzerinde hem sosyal hem de ruhsal yönden çok etkilidir ve baba-oğul ilişkisinin sağlıklı olması erkek çocuğun gelecekteki ilişkilerini belirleyen ciddi bir faktördür. Alexie’nin kısa hikâye koleksiyonunda ve Pamuk’un romanında baba-oğul ilişkisinin bu açıdan ortaklaştığı görülmektedir.

Kaynakça

- Alexie, S. (1994). *The lone ranger and Tonto fistfight in heaven*. New York: Harper Perennial.
- Chodorow, (1974). Family structure and feminine personality. (M. Z. Rosaldo and L. Lamphere, Ed.) *Stanford*, ss.43-65.
- Elliot, B. (1994). Life without father. *Essence*, S.25, ss. 56-61.
- Hetherington, M.E., Bridges, M. and Insabella, G.M. (1998). What matters? What does not? Five perspectives on the association between marital transitions and children's adjustment. *American Psychologist*, S.53, ss.167-84.
- Güngörmüş, O. (1995). *Ana-baba okulu: Baba-çocuk ilişkisi*. İstanbul: Remzi.
- Mackey, W.C. (2001). Support for the existence of an independent man-to-child affiliative bond: Fatherhood as a biocultural intervention. *Psychology of Men and Masculinity*, S.2, ss. 51-66.
- Pamuk, O. (2016). *Kırmızı saçlı kadın*. İstanbul: YKY.
- Warren, R. (2016). Father-son relationships: The things every boy needs from his dad. Huffington post.

Elektronik kaynaklar

- Soysal, C. (2012). On adımda otorite. <http://cocukvegenclerindunyasi.blogspot.com/2012/12/10-adimda-otorite.html>(Erişim: 01.06.2016).